

Sygnatura akt VI W 669/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09-05-2013 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia VI Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący SSR Krzysztof Korzeniewski

Protokolant: Aleksandra Duczemińska

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2013 r.

sprawy przeciwko A. H. syna A. i M. z domu T.

urodzonego (...) w G.

obwinionego o to, że

w dniu 20.06.2012r. do godz 20:30 we W. na ul. (...) w siedzibie Straży Miejskiej W. będąc użytkownikiem pojazdu marki M. o nr rej (...) nie wskazał na żądanie uprawnionego organu komu powierzył pojazd, którego kierujący w dniu 02.05.2012r. o godz. 11:49 we W. na ul. (...) przekroczył dozwoloną prędkość o 33 km/h.

tj. o czyn z art. 96 § 3 kw

I. uznaje obwinionego A. H. za winnego czynu opisanego w części wstępnej wyroku, stanowiącego wykroczenie z art. 96 § 3 kw i za to na podstawie art. 96 § 3 kw wymierza mu karę grzywny w wysokości 300 zł (trzysta złotych);

II. na podstawie art. 118 § 1 kpw i art. 616 § 2 kpk w zw. z art. 119 kpw obciąża obwinionego kosztami postępowania w wysokości 100 zł oraz wymierza mu opłatę w kwocie 30 zł.

UZASADNIENIE

W dniu 2 maja 2012 r. o godz. 11.57 we W. na ul. (...) przy użyciu urządzenia kontrolno pomiarowego został sfotografowany samochód marki M. nr rej. (...) poruszający się z prędkością 73 km/h w miejscu gdzie obowiązywało ograniczenie tej prędkości do 40 km/h. Samochód ten należał do (...) sp. z o.o. Jedynym udziałowcem w tej spółce a zarazem prezesem jej zarządu jest A. H.. W tym dniu samochód był używany przez jego pracowników za jego zgodą.

dowód: zdjęcie z opisem k. 4;

wyjaśnienia A. H. k. 55-56;

W dniu 29 maja 2012 r. Straż Miejska we W. wystosowała wezwanie do A. H.. Został on zobowiązany do stawienia się w siedzibie Straży Miejskiej we W. przy ul. (...) w terminie 7 dni celem wskazania, kto kierował w samochodem marki M. nr rej. (...) w dniu 2 maja 2012 r. o godz. 11.57 we W. na ul. (...). Poinformowano go przy tym, iż stosowną informację może złożyć w formie pisemnej.

dowód: wezwanie k. 5;

notatka urzędowa k. 3;

A. H. wezwanie Straży Miejskiej odebrał w dniu 13 czerwca 2012 r.

dowód: pokwitowanie odbioru k. 27;

notatka urzędowa k. 3;

A. H. w czasie gdy otrzymał wezwanie Straży Miejskiej nie posiadał wiedzy, kto kierował w samochodem marki M. nr rej. (...) w dniu 2 maja 2012 r. o godz. 11.57 we W. na ul. (...). Samochód ten udostępnia swoim pracownikom w liczbie około 15 osób. Dokumenty i kluczyki tego pojazdu są dostępne dla tych osób za jego zgodą. Zarazem nie prowadzi ewidencji wykorzystywania samochodu. Dlatego nie był w stanie udzielić wymaganej odpowiedzi. Pismo o tej treści złożył w siedzibie Straży Miejskiej we W. przy ul. (...) w dniu 20 czerwca 2012 r.

dowód: wyjaśnienia A. H. k. 55-56;

notatka urzędowa k. 3;

pismo k. 6;

A. H. był wielokrotnie karany za popełnienie wykroczeń przeciwko porządkowi i bezpieczeństwu w komunikacji. Utrzymuje się z dochodu w kwocie około 5000 zł miesięcznie.

dowód: wyjaśnienia A. H. k. 55-56;

informacja k. 54;

A. H. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Zarazem wyjaśnił zgodnie z ustaleniami.

vide: wyjaśnienia A. H. k. 55-56;

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na zdjęciu z opisem, notatce urzędowej, wezwaniu, pokwitowaniu i wyjaśnieniach i piśmie A. H..

Dowody te w sposób zbieżny wskazują, iż w dniu 2 maja 2012 r. o godz. 11.57 we W. na ul. (...) samochód marki M. nr rej. (...) poruszał się z prędkością 73 km/h w miejscu gdzie obowiązywało ograniczenie tej prędkości do 40 km/h zaś A. H. wezwany do wskazania, kto kierował w tym dniu przedmiotowym samochodem bezpośrednio bądź pisemnie nie wskazał tej osoby. Nie miał on przy tym wiedzy kto tym samochodem kierował. Zarazem samochód ten nie był użyty w tym dniu wbrew jego woli i wiedzy. Z tych też powodów dowodom tym dano wiarę.

Sąd zważył.

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) w art. 78 ust. 4 nakłada na właściciela pojazdu obowiązek wskazania na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. W myśl art. 129b ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym strażnicy miejscy są upoważnieni do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Dla oddekodowania normy zawartej w art. 96 § 3 kw najistotniejszym jest odniesienie się do strony podmiotowej opisywanego w tym przepisie wybryku.

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę na przepis części ogólnej kodeksu wykroczeń, a w szczególności na art. 5 kw, zgodnie z którym, inaczej niż na gruncie kodeksu karnego, ustawodawca uznał, że wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za wykroczenie umyślne.

Ustawodawca może określić stronę podmiotową wprost, jako to czyni przykładowo w art. 124 § 1 kw. Może jednak nie wyrażać jej *expressis verbis*. Jednakże umyślność będzie wynikać z istoty samego wykroczenia np. art. 119 § 1 kw albo art. 51 § 1 kw. W nauce prawa bezspornie wywiedziono, iż zarówno kradzież jak i przywłaszczenie są działaniami kierunkowymi a zatem umyślnymi (por. M. Bojarski, W. Radecki: Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2005, s. 101-102). Dlatego ustawodawca nie musiał odnośne normy wzbogacać o termin „umyślnie”. Również w działaniach opisanych w art. 51 kw mieści się umyślność na co wskazuje dorobek doktryny i judykatury (por. M. Bojarski, W. Radecki: op. cit. s. 335 – 336; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1992 r., sygn. III KRN 189/92, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2002 r., III KKN 327/02, niepubl.).

Norma zawarta w art. 96 § 3 kw nie zawiera sformułowania „umyślnie”. Zatem wykładnia językowa okazuje się tu bezużyteczna. Sięgnąć należy zatem do pozostałych reguł pracy z tekstem poprawnym a w szczególności do wykładni historycznej. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na przyczyny wprowadzenia do kodeksu wykroczeń tego przepisu. W tym zakresie posłużyć może uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 225, poz. 1466). Projektodawca wskazał tam, że celem było jednolite uregulowanie tego wykroczenia na gruncie kodeksu wykroczeń (zob. uzasadnienie projektu ustawy nowelizacyjnej z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw – Druk Sejmowy nr 3179 z dnia 8 czerwca 2010 r., pobrane ze strony www.sejm.gov.pl). Słusznie bowiem zauważono, że dotychczas istniała różnica poglądów co do tego, czy naruszenie obowiązku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) należy kwalifikować z art. 97 kw, czy art. 65 § 2 kw (por. R.A. Stefański: Komentarz do art. 96 Kodeksu wykroczeń, LEX 2011). Zaznaczyć przy tym należy, że ustawodawca nie spenalizował zachowania, które dotychczas było niekaralne, jako że przed wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej, to jest przed 31 grudnia 2010 r. to samo zachowanie było penalizowane na podstawie art. 97 kw zw. z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym, względnie art. 65 § 2 kw w zw. z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Faktycznie jeszcze przed wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej nie zastosowanie się do obowiązku wskazanego w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) generalnie było ujmowane jako wybryk z art. 97 kw. Zatem z uwagi na treść art. 5 kw mogło być popełnione zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, jako że ustawodawca w art. 97 kw nie określił jednoznacznie, że zachodzi tu jedynie umyślność zaś blankietowy charakter tego przepisu nie pozwalał na zastosowanie reguł omawianych powyżej w oparciu o art. 119 § 1 kw czy 51 § 1 kw. Wątpliwym w tym przedmiocie wydaje się stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2010 r. sygn. I KZP 8/10 (OSNKW 2010/9/76). W judykacie tym Sąd Najwyższy, wychodząc ze stwierdzenia o tym, że wykroczenie z art. 97 kw można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, doszedł do wniosku, że w przypadku wykroczenia z art. 97 kw w zw. z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) wchodzi w rachubę tylko umyślność. Sąd Najwyższy taki wniosek wysnuł jedynie na podstawie treści art. 78 ust. 4 in fine ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Stąd przyjęto, że osoba narusza przepis, gdy nie podaje danych osoby, której pojazd powierzyła, a pojazd został użyty zgodnie z wolą sprawcy i jego wiedzą przez osobę mu znaną, a więc gdy wie, kto kierował lub używał tego pojazdu w oznaczonym czasie. Z tego zaś Sąd Najwyższy wnioskuje, że niewypełnienie obowiązku jest zachowaniem tylko umyślnym, co wynika z natury art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym. Pogląd ten wzbudza wątpliwości. Ekskulpacja z powodu użycia pojazdu przez osobę nieznaną wbrew woli i wiedzy właściciela lub posiadacza w sposób niemożliwy do zapobieżenia jest czymś innym od użycia tego pojazdu również przez osobę nieuprawnioną wbrew woli i wiedzy osoby uprawnionej ale czemu osoba uprawniona mogła zapobiec. Kolejnym takim przypadkiem może być użycie takiego pojazdu przez nieznaną osobę jednakże zgodnie z wolą i wiedzą osoby uprawnionej. Analizując treść art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym rozwiązania takie można mnożyć. Uważana analiza omawianego przepisu przekonywuje, że nie ma możliwości ekskulpacji gdy nie zostały łącznie spełnione wszystkie warunki opisane w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym in fine. Sąd Najwyższy w omawianym judykacie przyjmuje, że osoba użytkującą pojazd była znana osobie uprawnionej nie odnosząc się do odmiennej, zarysowanej powyżej możliwości. Stąd a contrario sam w sobie brak wiedzy osoby uprawnionej w przedmiocie personaliów osoby posługującej się jej pojazdem nie zwalnia osoby tej z powinności wynikającej z art. 78

ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. To zaś przemawia przeciw pogładowi wyrażonemu przez Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu.

W dniu 31 grudnia 2010 r. stan prawny zmienił się o tyle, że ustawodawca przeniósł wykroczenie z art. 97 kw w odniesieniu do art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym do rozdziału 11 kodeksu wykroczeń, dodając to wykroczenie w § 3 art. 96 kw. Jednocześnie pozostawił w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym dotychczasowy przepis, który statuuje obowiązek prawny, o którym mowa w art. 96 § 3 kw. Pamiętać bowiem należy, że sprawca tego wykroczenia popełnia je poprzez zaniechanie, pełni zatem rolę gwaranta i warunkiem jego odpowiedzialności jest istnienie prawnego, szczególnego obowiązku, którego wykonania zaniechał. Taki właśnie prawny obowiązek statuuje art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym.

Z treści art. 96 § 3 kw nie wynika w żadnym jego miejscu, by ustawodawca ograniczał jego popełnienie tylko do umyślności. Jak wskazano powyżej nie można takiego wniosku wyciągnąć także z analizy treści obowiązku, o którym mowa w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Wystarczy to stworzenie możliwości do aprobowanego, niekontrolowanego wykorzystania pojazdu przez osoby nieznanie osobie uprawnionej. Zatem osoba uprawniona nie musi znać osób korzystających z jej pojazdu. Udostępnieniem w sposób niekontrolowany tego pojazdu nie musi działać w sposób nakierunkowany na niezrealizowanie obowiązku wynikającego z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym czy nawet się godzić z możliwością niezrealizowania tego obowiązku. Wystarczy niezachowanie należytej ostrożności by takich sytuacji uniknąć. To zaś stanowi o nieumyślności.

Za przyjęciem stanowiska, iż wykroczenie z art. 96 § 3 kw można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie przemawia także wykładnia racjonalna tego przepisu. Ma on na celu między innymi zapewnić szybkiego i sprawnego toku postępowania w sprawach o wypadki i kolizje drogowe, w których kierujący zbiegli z miejsca zdarzenia (por. W. Kotowski: Ustawa prawo o ruchu drogowym. Komentarz praktyczny, Warszawa 2002, s. 539). Nie ma zatem uzasadnienia, by wykroczenie to nie mogło również być popełniane nieumyślnie, oczekuje się w nim bowiem jedynie tego, by właściciel lub posiadacz pojazdu orientował się co do tego, kto i kiedy porusza się jego samochodem, a przez to, by w sposób właściwy zabezpieczał pojazd (por. R. A. Stefański: Prawo o ruchu drogowym, Warszawa 2005, s. 508).

R.A. S. przyjął wprost, że wykroczenie z art. 96 § 3 kw można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, nie zauważając na gruncie aktualnego stanu prawnego w tym zakresie żadnych odstępstw od zasady ogólnej wyrażone w art. 5 kw (por. R.A. Stefański: Komentarz do art. 96 kodeksu wykroczeń, LEX 2011).

Dlatego w obecnym stanie prawnym niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu, komu powierzył ten pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie z powodu braku odnośnej wiedzy, co do tej osoby stanowi wybryk z art. 96 § 3 kw, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec jak stanowi art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Ustawodawca bowiem kreując obowiązek, o którym mowa w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym nałożył na osoby, będące adresatami tego przepisu powinność podjęcia działań zapewniających możliwość realizacji tego obowiązku. Zdarzenie polegające na umyślnym bądź nieumyślnym nie wywiązaniu się z tych powinności, które należy uznać za reguły ostrożności, jako nieujęte w art. 78 ust. 4 in fine ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym nie zwalnia właściciela lub posiadacza pojazdu z konsekwencji niemożności wywiązania się ze swych obowiązków.

O ile można mówić o sporności w nauce prawa tematyki związanej z nieumyślnością wybryku z art. 96 § 3 kw, o czy było powyżej to brak jest takowej sporności w przedmiocie zgodności z Konstytucją odnośnych przepisów.

Sądowi znanym jest wniosek Prokuratora Generalnego z dnia 12 lutego 2013 r. wniesiony w sprawie PG VIII TKw 61/12 do Trybunału Konstytucyjnego jak i odniesiona w tym wniosku argumentacja. Sąd nie podziela wniosku dotyczącego niekonstytucyjności art. 97 kw jako przepisu całkowicie ogólnikowego. W ocenie Sądu zdecydowanie bardziej ogólnikowy charakter ma przepis art. 54 kw. Ten zaś przepis był już przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003r., sygn. P 10/02, OTK-A 2003/6/62, Dz.

U. z 2003 r. Nr 134/1265), który nie stwierdził jego niezgodności z ustawą zasadniczą. Nadto należy podnieść, iż Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w przedmiocie wykładni art. 97 kw w odniesieniu do art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 r., sygn. V KK 137/11, LEX nr 1044070; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2010 r., sygn. I KZP 8/10, OSNKW 2010/9/76; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2004 r., sygn. I KZP 26/04, OSNKW 2004/11-12/102) także nie dostrzegając niekonstytucyjności tych przepisów.

Stwierdzono nadto, iż w niniejszej sprawie zachodzi brak podstaw do analizy zaistnienia braku karygodności czynu przypisanego A. H.. Bowiem w momencie jego popełnienia nie miał on wiadomości, iż jego samochodem poruszała się osoba mu bliska. Zatem nie sposób podjąć rozważań, iż celem zaniechania było uchronienie tej osoby przed konsekwencjami płynącymi z przekroczenia wymaganej prędkości w trakcie prowadzenia samochodu.

Z tych też względów nie zastosowanie się przez A. H. do wezwania Straży Miejskiej w przedmiocie wskazanie osoby, która kierowała w dniu 2 maja 2012 r. o godz. 11.57 we W. na ul. (...) samochodem marki M. nr rej. (...), który poruszał się z prędkością 73 km/h w miejscu gdzie obowiązywało ograniczenie tej prędkości do 40 km/h, a który nie został użyty wbrew jego woli, mimo braku wiedzy co do takiej osoby, stanowi wybryk z art. 96 § 3 kw.

Wymierzając karę Sąd miał na uwadze jej społeczne oddziaływanie oraz aspekt wychowawczy względem obwinionego a także jego sytuację majątkową.

Jako okoliczność obciążającą uwzględniono karalność obwinionego za podobne wybryki.

Okoliczności łagodzących nie dostrzeżono.

O kosztach orzeczono nie widząc podstaw do zwolnienia obwinionego od tych należności.